

Vannskikjøring på Mjær, Enebakk Konsekvenser for fuglelivet 2010

En oppfølging av undersøkelsene fra 1995 og 2000

Makrellterne. Foto Michael Hilditch

Av Trond Aspelund

Norsk Ornitologisk Forening,
avd. Oslo og Akershus

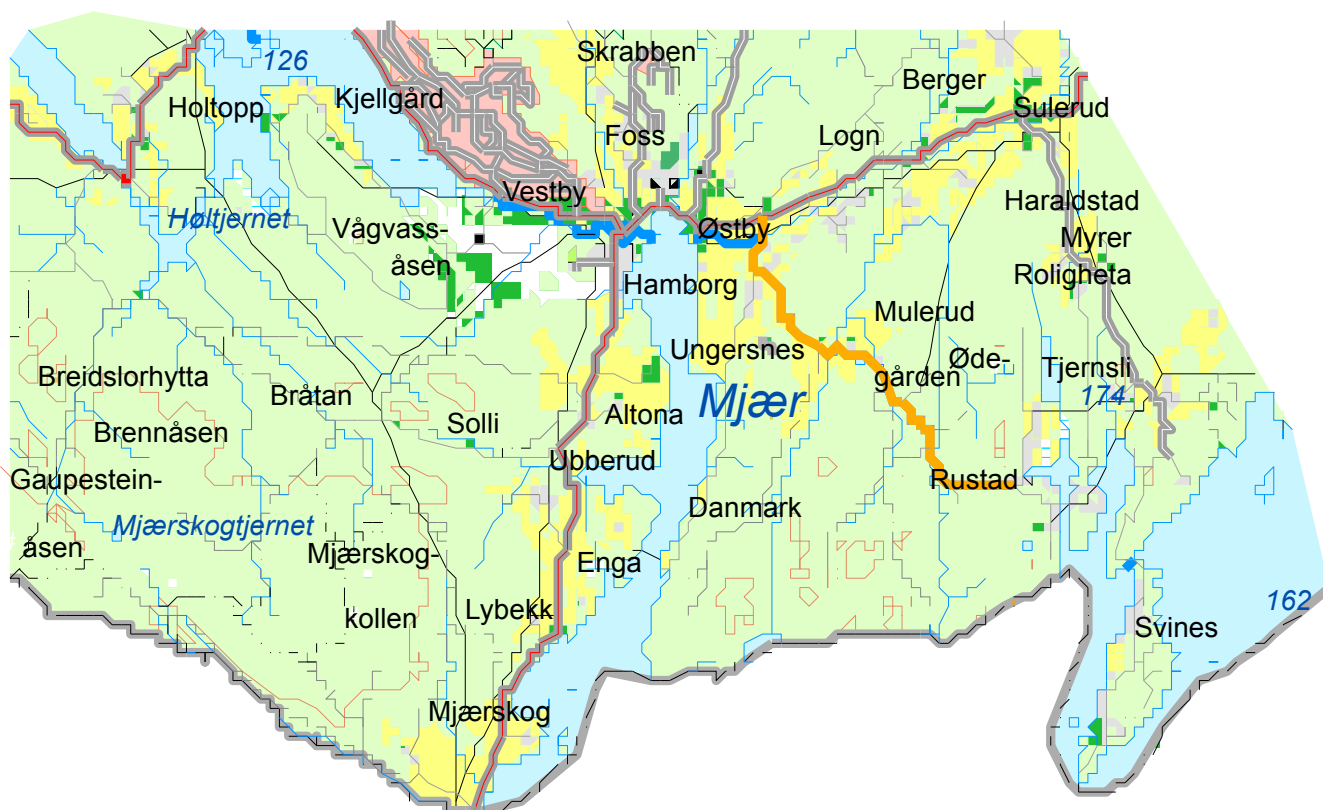
Forord

Undertegnede har på oppdrag fra NOF OA (Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus) gjennomført en undersøkelse av fuglelivet ved innsjøen Mjær i Enebakk, for å se eventuelle konsekvenser av vannskikjøring på sjøen.

Undersøkelsen er en oppfølging av Svein Dale (1995) og Trond Aspelund (2000) og har som formål å se om det har skjedd forandringer i fuglelivet i løpet av disse årene. I tillegg å se hvilke følger de avbøtende tiltak har hatt for fuglelivet.

Rapporten tar altså ikke hensyn til vannskiklubbens aktiviteter generelt, men ser kun etter eventuelle endringer i bestanden/opptreden hos de enkelte arter fugl.

Trond Aspelund
Enebakk
November 2010

Innhold

Forord.....	2
Metodikk.....	4
Sammendrag og konklusjon.....	5
Artsgjennomgang/status	6
Total artsliste.....	10

Metodikk

Området ble besøkt syv ganger i perioden 31.05.10–23.08.10. Dette er to ganger færre enn under forrige undersøkelse. Dette for å tilpasse perioden med vannskiklubbens aktiviteter.

Arter som benytter Mjær under vår- og høsttrekk vil ikke bli berørt av klubbens aktiviteter, og det er derfor ikke gjort registreringer i denne perioden.

Fem av besøkene er lagt til tidlig morgen, mens to er gjort på ettermiddag/kveld.

Ved hvert av besøkene har jeg startet i nord for så å sjekke videre mot sør. Jeg har oppholdt meg en time i nord og en time i de midtre områdene mens jeg i sør kun har vært til stede den tiden det har tatt å telle opp fugl på og ved vannet. Dette fordi områdene helt i sør jo er utenfor området som blir benyttet av vannskiklubben.

Ved hvert besøk har samtlige fugler, også de som kun er hørt, blitt talt opp.

Dette er samme metodikk som ved de to foregående undersøkelsene slik at materialet skal være mest mulig sammenlignbart.

Enkelte arter er kun innom vannet kortere perioder, mens andre besøker området helt tilfeldig. Det er derfor ikke mulig å fange opp alt ved slike undersøkelser.

Sammendrag og konklusjon

Registreringen er gjennomført av Trond Aspelund. Undersøkelsen startet 31.05.10 og ble avsluttet 23.08.10. Siden undersøkelsesperioden ikke dekker vår- og høsttrekket, men konsentrerer seg om perioden med aktivitet ved vannskisenteret vil arter som er med i den første rapporten naturlig nok ikke være observert. Dette gjelder arter som sangsvane, brunnakke, brushane, gluttsnipe, skogsnipe og storspove. Disse artene opptreer under trekket og de vil heller ikke bli påvirket av vannskiklubbens aktiviteter.

I tillegg til de observerte arter har sannsynligvis fossekall og vintererle tilhold i området, men begge disse artene vil nok foretrekke områdene ved/langs Tangenelva.

I løpet av perioden ble det observert totalt 61 arter. Dette er et noe høyere tall enn ved de tidligere undersøkelsene, men dette er arter som ikke vil være påvirket av vannskiklubbens aktiviteter.

Av disse artene kan 18 karakteriseres som vannfugl, mens ytterligere 2 er spurvefugl med tilknytning til vann og våtmark.

Artsgjennomgangen tar for seg samtlige arter vannfugl og arter med tilknytning til vann/våtmark som har blitt observert under perioden. Samtlige arter som er observert er listet i den totale artslisten.

Området har blitt besøkt syv ganger i løpet av undersøkelsesperioden. Av disse ble fem utført på morgenen, mens de to øvrige ble gjort på kveldstid. Det var aktivitet ved vannskiklubben kun ved ett av besøkene.

Det er ikke konstatert store forandringer i fuglelivet ved Mjær siden forrige undersøkelse. For mange av artene synes status å være uforandret. Dette gjelder arter som for eksempel knoppsvane, kanadagås, stokkand, storlom, gråhegre, fiskeørn, vipe, enkeltbekkasin, rørsanger og sivspurv.

Fiskemåke ser ut til å være den arten som viser størst negativ utvikling ved vannet. Hekkebestanden synes å være halvert siden undersøkelsen i 2000 og antall par som gikk til hekking er i år anslått til 2–4 par.

Arter som viser en positiv trend ved Mjær er toppdykker, strandsnipe og makrellterne. Alle disse tre artene ble registrert med høyere antall nå enn ved de foregående undersøkelsene.

To arter vannfugl er nye for undersøkelsene ved Mjær.

Krikkand ble observert ved en anledning (23.08.10). Dette er med stor sannsynlighet fugler på høsttrekk.

Den andre arten er svartbak som ble observert ved to av besøkene. Svartbak er en art som ofte blir sett ved andre innlandslokaliteter i nærheten og som kun ble sett overflygende eller rastende.

Artsgjennomgang/status

Knoppsvane

Et par i nordenden 14.06.10 var eneste observasjon av arten i perioden. De viste ingen tegn til hekking. I 2000 gjorde et par hekkforsøk, men mislyktes. Artens status synes dermed uforandret.

±

Kanadagås

Ble observert i alle deler av vannet fram til 09.07.10. Deretter ble det ikke observert kanadagås. Maksimumsantallet var 29 individer (09.07.10). Arten viste ingen tegn til hekking. Kjenner ikke til om det er gjennomført punktering av egg eller lignende tiltak tidligere på året.

Kanadagås hekket ikke i 1995 mens det i 2000 hekket minimum 2 par i nord. En kan vel med dette si at artens status er uforandret.

±

Krikkand

2 individer ble sett 23.08.10. Dette kan ha vært trekkende fugler. Arten ble ikke registrert i de to foregående undersøkelsene.

+

Stokkand

Det ble ikke konstatert hekkende stokkand i perioden. Men siden undersøkelsene ikke startet før 31.05.10 kan hekking allerede ha vært gjennomført.

Arten ble observert i alle deler av vannet med en overvekt av observasjoner i de nordlige og midtre deler. Høyeste antall var 8 individer, hvilket er det samme som ved forrige undersøkelse. Stokkandas forekomst synes dermed å være uforandret.

±

Kvinand

Kvinand ble observert kun 31.07.10. Da ble den til gjengjeld sett i alle tre delområdene.

Kvinand er en art som normalt observeres i Mjær høst, vinter og vår, og ikke berøres av vannskiklubbens bruk av vannet.

0

Laksand

En obs av ett individ i de midtre deler av vannet 14.06.10. Arten benytter hovedsaklig Mjær på samme måte som kvinand og dette var sannsynligvis et ikkehekkende individ. Konklusjonen blir den samme som for kvinand.

0

Storlom

En obs av ett individ på næringsøk i de midtre deler av vannet 31.07.10. Arten ble observert ved to anledninger i de to foregående undersøkelsene. Arten antas å bruke vannet kun til næringsøk og status synes dermed uforandret.

±

Toppdykker

Minimum to par gjennomførte vellykket hekking. Par med pull ble observert både i nord og i de midtre deler av vannet. I tillegg ble adulte fugler sett i de midtre og sørlige deler.

Det ble gjort en observasjon av arten i 1995, mens et par hadde tilhold i sør uten at det var noen tegn til hekking i 2000. Arten viser dermed en positiv utvikling i Mjær.

+

Storskarv

Tre observasjoner av enkeltindivider er på samme nivå som i 2000. Det ble da gjort tre observasjoner av til sammen fire individer. Arten ser dermed ut til ikke å vise noen økning ved Mjær i motsetning til mange andre steder i innlandet de senere årene.

±

Gråhegre

Ble observert med 1–3 individer ved fem av besøkene. Det ble ikke sett noe som tyder på at arten hekker i området. Dette er nøyaktig samme situasjon som ved de to foregående undersøkelsene.

±

Fiskeørn

Ett individ på næringsøk i nord og ett overflygende individ i de midtre deler 31.05.10 kan ha vært samme individ. Dette var eneste observasjon av arten. Fiskeørn har hekket i områdene rundt Mjær i flere år og bruker Mjær som fiskeplass. Jeg har ingen opplysninger om hekking i år, men fiskeørnas status synes å være den samme som ved de to foregående undersøkelsene.

±

Vipe

Et par hadde tilhold i nord ved de fire første besøkene. Hekking ble ikke konstatert, men kraftig varsling og adferd ellers kunne tyde på at de hekket. Dette er samme situasjon som ved de to foregående undersøkelsene.

±

Enkeltbekkasin

Spill ble observert 22.06.10 og to individer ble sett i de nordlige områder 23.08.10. Vanskelig å si hvorvidt dette indikerer hekking, men det er første gang under de tre undersøkelsene hvor arten har blitt observert midtsommers. Observasjonen fra 23.08.10 kan ha vært fugler på høsttrekk. Ingen individer ble sett i 1995, mens to individer ble observert under høsttrekket 2000. En må vel ut fra dette si artens status er uforandret siden forrige undersøkelse.

±

Strandsnipe

Strandsnipe ble sett ved alle besøkene. Arten opptrådte vanligst i de midtre delene av vannet, men ble observert i alle tre delområdene. På det meste ble seks individer sett. Dette tyder på en hekkebestand på minst tre par.

Ble ved de to foregående undersøkelsene observert med kun ett til to individer, og selv om det da også ble antatt at arten hekker ved Mjær, kan en trygt si at den har hatt en positiv utvikling i området.

+

Hettemåke

Ett individ på næringssøk ved de tre første besøkene og tolv individer (hvorav de fleste juvenile fugler) ved fjerde besøk ble årets observasjoner av arten. Hettemåke forsvant som hekkefugl ved Mjær i perioden mellom de to første undersøkelsene og siden synes artens status ved vannet å være uforandret.

±

Fiskemåke

Arten blir sett på næringssøk i alle deler av vannet.

Ett til to par gikk muligens til hekking i nord uten at dette ble konstatert. Det ble ikke sett noen pullus i området. I de midtre deler gikk også to par til hekking og disse fikk fram tre unger.

Dette er en halvering av antall par siden 2000 og arten er tilbake på samme nivå som i 1995 hvor en antydte en hekkebestand på ett til to par. Arten har siden forrige rapport hatt en negativ utvikling ved Mjær.

—

Sildemåke

Ble ikke nevnt i 1995-rapporten og i 2000 ble ett individ notert.

I år ble ett til to individer observert i de nordlige og midtre deler ved fem av besøkende.

Sildemåke er en art som blir stadig vanligere å se på innlandslokaliteter, og dette ser ut til å være situasjonen ved Mjær også.

+

Gråmåke

Ett til to overflygende individer ved tre av besøkene gir arten en uforandret status ved Mjær.

±

Svartbak

To individer rastende sammen med sildemåke 14.06.10 og ett overflygende individ 09.07.10 ble undersøkelsens beholdning av denne arten som ikke er nevnt i noen av de to tidligere rapportene.

Svartbak er derimot ikke noen uvanlig art ved andre innlandslokaliteter som for eksempel Nordre Øyeren.

+

Makrellterne

Opptre på samme måte som fiskemåke ved Mjær. Arten blir sett på næringssøk i alle deler av vannet og den hekker hovedsakelig i de midtre områder. Her gikk syv til ni par til hekking, noe som er en økning fra forrige undersøkelse (fire til fem par). Imidlertid ser det ut til at samtlige par mislyktes med hekkingen da ingen pullus ble sett ved noen av de senere besøkene. Hva grunnen til dette er vet jeg ikke.

Antall par som gjorde hekkforsøk viser allikevel at makrellterne har en positiv utvikling ved Mjær.

+

Rørsanger

En syngende hann 09.07.10 ble eneste observasjon av denne sangeren. Dette er uforandret siden forrige rapport da to syngende hanner ble hørt ved et av besøkene.

±

Sivspurv

Også sivspurv viser en uforandret status ved Mjær. På det meste ble syv syngende hanner hørt og flere individer av begge kjønn ble sett. Arten opptre i alle deler av vannet.

±

Total artsliste

1	Knoppsvane	36	Måltrost
2	Kanadagås	37	Rødvingetrost
3	Krikkand	38	Rørsanger
4	Stokkand	39	Gulsanger
5	Kvinand	40	Tornsanger
6	Laksand	41	Hagesanger
7	Storlom	42	Munk
8	Toppdykker	43	Gransanger
9	Storskarv	44	Løvsanger
10	Gråhegre	45	Fuglekonge
11	Musvåk	46	Stjertmeis
12	Fiskeørn	47	Blåmeis
13	Vipe	48	Kjøttmeis
14	Enkeltbekkasin	49	Spettmeis
15	Strandsnipe	50	Skjære
16	Hettemåke	51	Kaie
17	Fiskemåke	52	Kråke
18	Sildemåke	53	Ravn
19	Gråmåke	54	Stær
20	Svartbak	55	Pilfink
21	Makrellterne	56	Bokfink
22	Ringdue	57	Grønnfink
23	Gjøk	58	Grønnsisik
24	Tårnseiler	59	Grankorsnebb
25	Grønnspekk	60	Gulspurv
26	Flaggspett	61	Sivspurv
27	Sanglerke		
28	Låvesvale		
29	Taksvale		
30	Linerle		
31	Jernspurv		
32	Rødstrupe		
33	Buskskvett		
34	Svarttrost		
35	Gråtrost		

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO

leder@nofoa.no
www.nofoa.no